

Тетяна Комісаренко

викладач

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «РОЗДІЛЬНЕ НАВЧАННЯ»

Ключові слова: роздільне навчання, спільне навчання, диференційований підхід, буллінг, моббінг.

Питання роздільного навчання завжди було та залишається дискусійним. В Україні шкільних закладів, де дівчатка навчаються окремо від хлопців, є досить мало. Прихильники такого навчання переконані, що нарізно діти швидше та ґрунтовніше засвоюють шкільну програму. Щоправда, роздільні класи дещо суперечать тенденції сучасного суспільства до утвердження рівноправності жінок і чоловіків. Власне, саме з таких мотивів у європейських країнах відмовляються від роздільного навчання – воно, мовляв, принижує дівчаток, утискає їхні права на повноцінне навчання. Лише в консервативній Англії не вбачають у цьому жодної дискримінації. Серед 30 найкращих загальноосвітніх навчальних закладів цієї країни майже 70% – школи з роздільним навчанням [1].

Сутність проблеми, стан її дослідження. М. Гарієн, американський шкільний психолог, пропонує *підхід* до навчання і виховання дітей, заснований на дослідженнях закономірностей роботи мозку, на даних *неврологічного розвитку* людей різної статі, хімічних і гормональних відмінностях чоловічого і жіночого організму. Хлопчики і дівчатка по-різному сприймають інформацію і відповідно по-різному реагують на зовнішній вплив. В ході спільного навчання, відмінності, які існують між хлопчиками і дівчатками, або зовсім не враховуються, або враховуються недостатньо. Новаторські ідеї М. Гарієна застосовувалися для навчання дітей різного віку в рамках уроків і позаурочної діяльності. Основна увага приділяється створенню оптимального середовища навчання як хлопчиків, так і дівчаток: різних вікових груп (від дошкільнят до старшокласників), різних аспектів організації навчання (наповнюваність класів, дисципліна, відносини в класі). М. Гарієн наводить докази позитивного впливу

роздільного навчання хлопчиків і дівчаток на їх розвиток. Аналізує позитивні приклади в застосуванні диференційованого підходу, в тому числі і роздільного навчання, у вихованні та розвитку школярів за принципом компенсації, а не тільки посилення. Наприклад, дівчаток в освоєнні математики і природничо-наукових дисциплін, а хлопчиків - в лінгвістиці [2].

Сьогодні у світі активно практикується система роздільного навчання в школах та університетах. Найбільше закладів із роздільним навчанням у Великій Британії, де вони функціонують поруч із школами з спільним навчанням. Дослідження в одному з закладів Великобританії Есекському університеті показали, що в кінці року середня оцінка в групі, де навчалися тільки дівчата, вища, ніж в інших. За статистикою, кожна дівчина з цієї групи здала річний іспит на 7,5% краще, ніж інші її однолітки. Крім того, відвідуваність дівчат була вищою, ніж в однокурсниць в змішаній групі.

Також роздільне навчання активно практикується в Північній Ірландії, там діє 17% таких класів, з яких 10% для дівчаток. Популярними вони є і в США та Австралії. Так, у Новому Південному Уельсі в Австралії хлопці і дівчата вчать окремо, так як місцева влада вважає, що це приносить дітям користь. На їхню думку, рівень успішності при роздільному навчанні істотно вищий. Завдяки підтримці держави подібні заклади займають 12% від всіх державних середніх шкіл штату. Прихильники роздільного навчання вказують, що професійно успішні жінки (Маргарет Тетчер, Хілларі Клінтон, Джейн Фонда) здебільшого були випускницями жіночих навчальних закладів [3].

Адепти таких шкіл наводять дані досліджень про те, що заклади з роздільним навчанням займають перші позиції в рейтингу рівня освіти у Великій Британії. Серед найперших - girls schools, потім - boys schools, а далі всі інші. Таким чином, формується десятка найкращих, яка протягом останніх років не змінюється.

Переваги шкіл роздільного навчання полягають у наступному:

- ❖ Відсутність в учнів упереджень при виборі навчальних занять, предметів, гуртків і факультативів, а також відсутність переваг для

участі в тому чи іншому спорті тільки тому, що він призначений для дівчаток або хлопчиків. Хлопчики можуть танцювати, а дівчатка займатися моделюванням робототехніки. Дівчатка можуть грати в хокей на льоду, а хлопчики - в хокей на траві. Школи роздільного навчання надають широкий спектр обов'язкових предметів і різноманітних факультативів: від гуртка ораторського мистецтва до академічного веслування, від ускладненої математики до постановки спектаклів і мюзиклів.

- ❖ Наявність спеціалізованих програм для навчання і засвоєння матеріалу, засновані на особливостях фізіологічного розвитку (наприклад, розвиток неврологічної системи і мозку) і терміни статевого розвитку хлопчиків і дівчаток.
- ❖ Участь у навчальних і спортивних заходах без оглядки на протилежну стать і без бажання сподобатися або догодити.
- ❖ Можливість спробувати нове і незвідане без оглядки на стереотипи або протилежну стать.

Нижче поговоримо про можливі недоліки шкіл роздільного навчання:

- ❖ Наявність учнів однієї статі може несприятливо впливати на соціальне середовище і взаємини серед дітей і тінейджерів, особливо серед дівчаток, де можуть виникнути проблеми цькування, булінг або моббінга, клановість і кліки.
- ❖ Відсутність досвіду у спілкуванні протягом навчального дня та участь у навчальному процесі: робота в команді, використання логічного мислення.
- ❖ Умисне відділення хлопчиків і дівчаток може створити дискомфорт і конфлікт між соціальним середовищем підлітків та їх бажанням у спілкуванні з протилежною статтю, результатом якого може бути різні ексцеси в поведінці. Школи для хлопчиків і дівчаток підійдуть не кожній дитині [4].

Як висновок можна сказати, що у межах статеворольового підходу до виховання і навчання відбувається обмеження всебічного розвитку особистості, що суперечить гуманістичним стандартам в освіті. Крім того відбувається відтворення гендерних стереотипів у свідомості дівчаток і хлопчиків. Як наслідок це призводить до міжособистісних та суспільних відносин, що побудовані на дискримінаційній основі. Немає і не буде єдиної думки стосовно питання, яка ж школа або система є найкращою - роздільного або спільного навчання. Варто усвідомити, що в яку б школу не ходила дитина, важливо, щоб там було цікаво і безпечно, щоб внутрішній потенціал розвивався та впевненість у собі росла, інтелект отримував постійну їжу для роботи, щоб вирости щасливими і успішними і хлопчики, і дівчатка.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Роздільне навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://portal.lviv.ua/uncategorized/2004/02/17/121746>.
2. *Гапієн М.* Хлопчики і дівчатка вчаться по-різному! - Boys and girls learn differently !: керівництво для педагогів і батьків: пров. з англ. М .: АСТ, 2004.
3. Роздільне навчання у Великобританії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kadety.org.ua/1063-rozdlne-navchannya-panyanochki-ta-kadeti.html>.
4. Переваги та недоліки роздільного навчання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proevu.ru/krasa/2513-shkoli-rozdilnogo-navchannja-v-kanadi-u-chomu-ih.html>.